

ди. 1982-чи илде нәшр етдирди «Умуқтаһсил мәктәпләриндә тәлим-тәрбия процесинин тәкмилләшдирилмәси юллары» (20 чап вәреги) адлы әсәриндә Әждәр Ағажевин, Бағыр Бағыровун, Заһид Гараловун, Мәһабир Гулјевин, Расим Әсәдовун, Әзиз Әфәндизадәнин, Мәчид Исмихановун, Јаһја Кәримовун, Нураддин Кәзимовун, Абдулла Нурушовун, Јусиф Тальбовун, Исраил һасәновун, Заһид Шәјубовун, Сабир Шәфијевин бир сыра јазыларыни тәһлил етмиш, онларә өз мүнәсибәтинин билдирмишдир.

Бу гәдәр танынмыш, жүксәк сәвијәли, бәјүк титүллу алим оласан, амма Бәшир кими балачаларын јазыларыни охујуб гижмәт вермәји унутмајасан... Бунун өзү Мәһдизадәнин бәјүклүүнә дәләләт едир!
Бизим нуфузумуз нијә артмыр? Она көрә ки, өз тәј-тушларымыз, өзүмүздән кичикләр һағында мүсбәт сөз демәјә дилимиз кәлмир. Мәним 30 јашым оландә әә Мәһди мұәллимлә әләгәмин, демәк олар ки, јохлуғу дәрүндә о, јазыларыма әлә жүксәк гижмәт вери ки, инди 60 јашымда о чүр тәрифи һеч бир гәләмдәшымдән ешитмәмишәм. Кичијә тәриф дејән Мәһдиләр даһа

да бәјүјүр, биз нәинки кичијимизи, һеч јашыдымызы да тәрифләмир, нәтичәдә өзүмүз дә чылыз галырығ.

Ә. Сејидов, М. Мәһдизадә, М. Мурадханов кими сәләфләримиздән чох шәј әјрәнмәли әә јашатмалыјығ. Ону да әјрәнмәлијик ки, һәмин алимләрин тәнгиди да тәрифи гәдәр хош иди, фәјдәли иди. Ики мәсәләдә Мәһди мұәллимлә мәним фикрим арасында зиддијәт олуб:
1) јазымышам: мұәллим јекәнә истәһсалчыдыр ки, өз мәһсулуну өзү гижмәтләндирир. Јахшы олар ки, шакирди башғасы гижмәтләндирсин. 2) јазымышам ки, мәктәб төчрүбәсини әјрәнәркән һәм мүсбәт, һәм дә мәнфи ишләри арашдырмағ әә тәһлил етмәк ләзимдыр. Тәкчә мүсбәт төчрүбәни әјрәнмәк әә ону мәнфи төчрүбәдән тәрид етмәк доғру сајыла билмәз.

Бу фикрин һәр икиси Мәһди мұәллимин јазыларында чидди тәнгид едилиб, мұбаһисәмиз дә олуб. Лакин бу елми наразылығлар шәхси мүнәсибәтимизә әсла мәнфи тәсир кәстәрмәјиб. Әксинә, бизи даһа да јахынлашдырыб. Белә ола һәмишә...

Бәшир Аббас оғлу Әһмәдов,
профессор.

22 декабр 1992-чи ил.

КӨРКӘМЛИ АЛИМ ВӘ ПЕДАГОГ МӘҢДИ МӘҢДИЗАДӘНИ ДҮШҮНӘРКӘН...

Мәһум М. Мәһдизадә Чәбрајыл рајонуна кәлмишди. Мәнә дә мәлуғат вермишдиләр ки, орадән Фүзулијә кәләчәк, мәктәпләрдә олачағ, мұәллимләрлә көрүшәчәк. Тәлим-тәрбия кәфијәтини жүксәлтмәк мәсәләләринә һәср олунмуш јығынчағ кечирәчәк.

Мән бир күн әвәл Чәбрајыл рајонунун гоншулуғда олан һоровлу кәндинә кетдим. Назирлә һәмин кәнддәки мәктәбдә көрүшдүк. Сонра Дашкәсән мәктәбиндә олдуғ. Назир һәр ики мәктәбдә мұәллимләрин фәаллијәти илә таныш олду, сәмини, ишкүзәр сәһбәтләр апарды, јахшы мәсләһәтләр верди. Сонра Чәбрајылда фәаллар јығынчағы кечирди. Фүзулијә бирликдә кәлди. Сабаһысы күнү бир нечә мәктәбдә

олду вә күнүн ахырына јахын фәаллар јығынчағы кечирди.

Бүтүн бу көрүшләр нәтичәсиндә чохдан таныдығым вә беләд олдуғум Мәһди мұәллимдә бир сыра јени жүксәк кәфијәтләрини шаһиди олдум.

О, әтрафына топлашыш кәндиләрлә көрүшүрдү. Әлиндә јаба олан бир киши көрүшмәк үчүн элини нәзиәр узатды. элинин тәмиз олмадығыны көрүб тәз кери чәкилди. Назир кишинин бу һәрәкәтини көрән кими онун элини өзү тутду, ики эли илә. Деди ки, бах бу әлләрин зәһмәтидир инсәнләри јашадан. Еһтирама ләјигдир бу әлләр. Чәрәк вә јаванлығ газанан бу әлләрлә фәхр етмәк ләзимдыр. Назирин бу һәрәкәти бәјүк рәғбәтлә гаршыланды.

Нурани бир киши ирәли чыхыб ону гучағлады. — Чох сәғ ол — деди, — сән ки, бу үрәјин сәһибсән. сән, доғрудан да әсл хәлг адамысан! Бә-

Мәһди мұәллим сон дәрәчә көзүкәнлу тох адам иди. Онда зәррә гәдәр белә тамаһкарлығ јох иди. Варланмағ һәрислијинә гаршы кәскин нифрәти варды. Мән гәти инанмышдым ки, һәјәти бәјү о, бир гуртум су гәдәр һарам көрмәјиб.

Памбығ јығымынын гызгын дәрүи иди. Биз рајон партия комитәси бинасынын гаршысында әмәк игтидарлы әһалини тарлаја јола салырдығ.

Бир нәфәр јанашыб деди ки, назирин анасы рәһмәтә кәдиб. Бу күн Дашкәсәндә дәфн олунчағ. Биз б нәфәр топлашыб јахшы бир еркәк, бир кисә гәнд алдығ, ики машинала јола дүшмәк истәјирдик ки, назирин гара «ГАЗ-24» миник машины јанымызда дәјәнди. Сүрүчү дүшүб би-

Мәһди мұәллим сон дәрәчә аз јәјән иди. Чәбрајылда, Фүзулидә, Ағдамда онунла бир сүфрәдә отурмушү. Чәбрајылда ону гоһуму рәһмәтлик Әһмәд киши евинә гонағ апарды. Чәбрајыл рајонуну о вахтқы маариф шәбә мүдири Ислам Исмајылов вә мән дә онунла кетмишдик. Чох кәзал сүфрә ачылмыш, һәр чүрә ләзиз јемәкләр дүзүлмүш-

Мәһди мұәллим сон дәрәчә объектив вә әдәләтли адам иди. һаыны бир көздә көрәрдн. Онун үчүн гоһум да, јад да бир иди, фәрг гојмазды.

Гоһумлуғ, јахынлығ ады илә ондан истифадә етмәк мүмкүн дејилди вә һеч кәс дә буна чүрәт етмәзди.

Хидмәти иш үчүн назирликә кетмишдим. Сәһәр саат 10 оларды. һәмјәрлимиз Муса киши илә назирликдә көрүшдүк. Сорудум ки, Муса киши, һәјир олағ Јохса кишинин јанындан чыхырсан? (Бу адам Мәһди мұәллимин гызынын гәјынатасы иди). Деди јох, дүңән ахшам кәлмишәм. Кечә онларда идим. Сәһәр ишә кәләндә онунла кәлдим бура.

Ешитдим ки, назирликдәсән. Кәлдим ки, педмәктәб гуртаран гызы-

јүк адам олмусән, амма бәзиләри кими халгдан әјры дүшмәмисән. Каш бәјүкләримизин һаымы бу гәлбдә олайды!

зимлә көрүшдү, мәнә кәнара чәкиб деди: «Мәнә назир кәндәриб ки, һүсејн мұәллим дәфнә кәлсә, һеч бир шәј кәтирмәсин. јохса кери гәјтарачам. Чәмаат ичиндә онун хәтринә дәјәр. һәкмән әли бәз кәлсин. Бир дә ки, бура мұәллим вә ја мәктәб рәһбәрләринин кәлмәси дә мәсләһәт дејилл.

Биз пәрт олдуғ. Әвәл истәдим сәзә бахмайыб елә белә дә кәдәк. Сонра фикрләшдим ки, бу киши ордан бура машин кәндәриб. Дедијиндән дәнән дејил. Гојуну дә, гәнди дә гәјтардығ кери. Икичә нәфәрлә јасә кәтдик. Орада көрдүм ки, бу гадега һаыја верилиб. һеч кәсдән һеч нә гәбул олунмур. Чәмаата рәһат јемәк верилир.

дү. Мәһди мұәллим бир аз чәрәкпә бир-ики гашығ плов, бир тика кәбаб вә бир алма јејиб сүфрәдән элини чәкди. Ички дә ки, ичмәзди. Ислам мұәллим мәнә пычылдәјиб зарәфәтјана киләләнди ки, Бу киши јемәди, бәс бизим дә әлимиз чыхды бу кәзәл јемәкләрдән. Фүзулидә дә, Ағдамда да ону беләчә аз јәјән көрдүм.

мын (Атласын) тәјинатыны Фүзулијә дүзәлдәсән. Онун тәјинатыны Сабирәбада верибләр.

Мусаја мәсләһәт көрдүм ки, назирә десин. Мәним үчүн чәтидир. Муса билдирди ки, бу сөзү она һеч евдә дә ачыб дејә билмәдик. Хаһиш едирәм өзүн тәһәр чәк. Мәһди мұәллима белә хаһиш дејә билмәрәм.

Мән Муса кишини апардым назирин биринчи муавини Р. һүсејнова јолдашын јанына. Әһвалаты она дәннәшдым. Тәччүблә башыны булады, күлдү: — Гәрибә кишидир, — деди. Сонра дахили телефону көтүрүб кадрлар шәбәсинин рәисинә тапшырды ки, А. Шамјеванын тәјинатыны Сабирәбадан поз, Фүзулијә јаз.

Мән рајком катиби ишләпкәндә нәзир Фүзулијә көлмишди. Оуну гәбулунда оланларын шикајетинә сон дәрәчә объектив бахды. Јерсиз, гәнунсуз хаһишләр һәлл олунмады. Ахшам јемәјиндән сонра сәһбәт заманы деди ки, јәгин иши дүзәлмәјән адамлар мәни карсыз адландырырлар.

Дедим јох, профессор, белә сәһбәт јохдур.

Күлә-күлә деди ки, мән өзүм билирәм ки, онлар мәни карсыз адам

Мәһди мүәллим һеч кәси өз көлкәсиндә сахламағы, күнаһлары өртбасдыр етмәји севмәзди.

Билирдим ки, ишимдән разыдыр вә буна көрә дә мәнә хүсуси һөрмәт едирди. Амма билмирдим ки, мәнә күзәштә кетмәз, төклифими, хаһишими ешитмәз.

Коллекјада бизим рајонун бир

Чағырышла назирлијин коллекја-сына көлмишдим. Коллекјадан сонра иш күнүнүн ахырына јахын бә'зи мәсәләләрнин һәлли үчүн назирин гәбулунда олдум. Хаһишләrimi дедим. һәр шәј мүсбәт һәлл олунду. Она чај кәтирдиләр. Мәнә дә чај кәтиртди. Аиладә хәстәмиз олдуғуну билирди. Гағькәшликлә ону сорушду. Вәзијәтимдән һәл-әһвал тутду. Нә исә онда хүсуси бир мөһрибанлыг һисс етдим. Худаһафизләшиб чыхдым. Рајона көлөндән ики һәфтә сонра Малијә Назирлијинин Баш Тәфтиш Идәрәсиндән бир нәфәр јолдаш кәлди вә материал әса-сында тәфтишә бәшләды. Материал нәзәрәтдә иди. Тәфтиш чох чидди апарылырды. Тәфтишлә пис бир шәј ашкар едилмәмишди. Она көрә дә тәфтишчи мәни сәнәдләрлә таныш

Мәһди мүәллим доғма ана дили kimi рус дилини дә тәмиз билирди. һеч вахт нитгиндә рус сөzlәри ишләтмирди.

Бир дөфә назирлә данышаркән «Горадиз» сөзү ишләтдим. Назир буну мәнә ирад тутду.

— һүсеји, сән нијә һорадиз јох «Горадиз» дејирсән? — деди.

Мән өзүмү итирдим, хәчәләт чөкдим, ондан үзә истәдим.

һесаб едирләр. Хүсусилә таныш вә гоһум адамлар.

Билирсиниз, белә һесаб един ки, мән пәј пәјләйирәм. һәрәјә бир чөмчә вөрмәлијәм. Гоһумлар, јахынлар истәјирләр ки, онлара чамаатдан фәргли олараг 3—4 чөмчә вөрим. Бу исә мүмкүн дејил, әдәләтсизликдир. Мән онларын белә һагсыз истәкләринә әмәл етмәдијимә көрә «карсыз» адам һесаб едилирәм. Еј-бәт јохдур, гој белә һесаб етсинләр. Лакин мән онларын истәдији вәзијәтдә «карлы» олмаг истәмирәм.

мәктәбинин мәсәләси музакирә олунурду. Мән мәктәб директоруну мүдафиә мөвгәјиндән чыхыш етдим. Көрдүм хошуна көлмәди. Директорун азад олунмасы төклифи гојујланда тәкрәрән нә гәдәр сөз истәдимсә, сөз вөрмәди. Мәним мөвгәјим конкрет шәрәитдә дүз дејилди. Мән өз пәјымы көтүрдүм.

етди. Мәнә ајдын олду ки, Мәһди мүәллим мәни гәбул етдији күндән ики күн әввәл јухары рәһбәр тәшкилатдан дахил олан вә нәзәрәтә көтүрүлмүш һөмин материалын чидди сүрәтдә јохланмасы, күнаһкар барәдә (јә'ни мәним барәдә) чинајәт иши галдырмаг үчүн тәфтиш нәтичәсини назирлијә билдирмәк барәдә Малијә Назирлијинә хаһиш мөктубу имзалајыб.

Бојнума алым ки, әввәлчә гәлбимдә инчик олдум ки, јахшы бәс нәзир нијә һеч олмәзсә, мәни хәбәрдар етмәјиб. Амма дәрһал дүшүндүм ки, Мәһди мүәллим ајры-ајры адамларын адамы дејил, о һамынын адамыдыр. Ичтимаи хадимдир. О, мәнә јохлама барәдә хәбәр вәрсәјди, онда јәгин ки, һамынын таныдығы Мәһди мүәллим олмәзди.

Заман кечдикчә көркәмли педагог Мәһди Мәһдизадәнин јүксәк инсани кејфијәтләри, педагожи өсәрләринин дәјәри даһа парлаг тәзаһур едәчәк, онун хатирәси даим јәд едиләчәкдир.

Һ. ҺҮСЕЈНОВ,

Фүзули РХТШ мүдирі, республиканын әмәкдар мүәллими.

24 октябр 1992-чи ил.

Таныш олун

Азербайжан Милли Јарадычылыг Академијасы академијанын һөғиги үзү, мүхбир үзү, профессору вә доктору јерләрини тутмаг үчүн е'лан етдији нөвбәти мүсабиғәјә јекун вуруларкән чохајлы намізәдләр ичәрисиндән 42 нөфәрин академијанын үзү, 1 нөфәрин исә фәхри үзү сечилдији мә'лум олмушдур. Онлардан 3 нөфәр алим педагогика елминә тәмсил едир:

1. һүсејн Әһмәдов — педагогика үзә һөғиги үзү;
2. Балаш Аббасзаде — педагогика үзә мүхбир үзү;
3. Әждәр Ағажев — педагогика доктору.

Азербайжан Милли Јарадычылыг Академијасына јени сечилмиш елм вә мәдәнијәт хадимләрини үрәкдән тәбрик едирик!

ҺҮСЕЈН МУСТАФА ОҒЛУ ӘҺМӘДОВ

1929-чу илдә гөдим оғуз јурду Кејчә маһалында анадан олуб, 50 илдир ки, елми-педагожи фәалијәт көстәрир. 16 илдир ки, педагожи университетин үмуми педагогика кафедрасына рәһбәрлик едир. 1958-чи илдә намізәдлик, 1972-чи илдә докторлуг диссертасијасы мүдафиә етмишдир. Рүсија Тәһсил Академијасынын мүхбир үзү, Азербайжан Милли Јарадычылыг Академијасынын һөғиги үзүвдур. 200-дән артыг монография китаб, китабча вә елми-педагожи өсәрин мүәллифидир. Москвада нәшр олунмуш ири һөчмли «Азербайжан педагожи фикир антолокијасы»нын, «ССРИ халғларынын мәктәб вә педагожи фикир тарихи очеркләри»нин I вә IV чилдлә-

ринин әсас мүәллифләриндән биридир. Индијә гәдәр 30-дан артыг елмләр намізәдинин елми рәһбәри, бир нечә намізәдлик вә докторлуг диссертасијаларынын рәсми оппоненти олмушдур. Н. Түси әдына АДПУ-да фәалијәт көстәрән мүдафиә шурасынын үзү, сәдр муавини олмуш, бу күнләрдә јени төркибдә тәсдиг едилән мүдафиә шурасынын сәдридир. Профессор һ. М. Әһмәдовун рәһбәрлик етдији кафедра јүксәк иxtисаслы педагожи вә елми-педагожи кадрларын һазырланмасында јахындан иштирак едир. Оуну рәһбәрлији алтында хөјли тәдريس вәсаити вә методик көстәриш нәшр едиләрәк охчууларын истифадәсинә верилмишдир.

БАЛАШ ӘЛИЗАМИН ОҒЛУ АББАСЗАДӘ

тодист вәзифәсинә ирәли чәкилмишдир, даһа сонралар инспектор, шө'бә раиси олмушдур. 1989-чу ил сентјабрын 4-дән республика Али Совети сәдринин көмәкчисидир.

Педагожи елмләр доктору, Азербайжан «Таныдым» хөјријә чөмијәтинин сәдридир. «Сирдаш» мустәғил ичтимаи-сијаси вә публисистик гәзетин тә'сисчиси, Азербайжан Јазычылар Бирлијинин, Азербайжан Журналистләр Бирлијинин үзүвдур.

14 китабын, 39 методик төвсиәнин, јүзләрчә публисистик, елми вә методик мәғаләнин мүәллифидир.

1982-чи илдә Азербайжан Республикасы Тәһсил Назирлијиндә мө-